

FINDIK FİLİZGÜVESİ

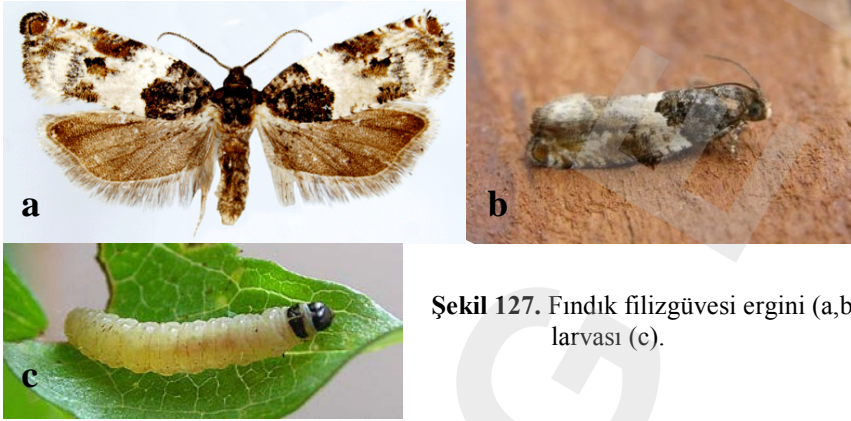
Gypsonoma dealbana (Fröhl.)

(Lepidoptera: Tortricidae)

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Fındık filizgüvesi (*Gypsonoma dealbana*) ergini 4.5–5.0 mm boyundadır. Ön kanatlar sütlü kahverengi-beyazdır. Kanadın dip tarafı gri-siyah çizgili, orta kısım sarı-kahverengi geniş bantlı, dış kenar koyu kahverengi çizgilidir. Arka kanatlar kahverengi gridir (Şekil 127).

Yumurta 0.5–0.7 mm boyunda, mat beyaz ve basıktır. Larva açık sarı renkte, baş ve boyun siyah-kahverenginde, seyrek ve kısa kıllarla kaplıdır. Pupa kıvılcaklı kahverengi ve 7–8 mm boyundadır (Şekil 127).

Şekil 127. Fındık filizgüvesi ergini (a,b) ve larvası (c).

Fındık bahçelerinde ilk erginler mart ayı sonlarında görülmeye başlar. Ergin çıkışı 50 gün kadar devam eder. Dişi yumurtalarını çıkıştan 5–6 gün sonra genellikle yaprakların üst yüzüne tek tek koyar.

Yumurtadan çıkan larva, yaprağın alt yüzüne geçerek iki damarın birleştiği yerde 4–4.5 ay beslenir, bu sırada üzeri ağ ve pisliklerle kaplanır. Larva yaprağın üst epidermisinde beslenmediği için, bu kısım üçgen şeklinde bir zar görünümü kazanır (Şekil 128). Sonbaharda erkek organ veya kozalak akarlarının (*Phytoptus avellanae*) meydana getirdiği kozalıklara geçmeye başlar ve kışı burada geçirir. Tüm popülasyonunun %20-30'u ergin olana kadar kozalağı terk etmez. Larva ertesi yıl mart ayı başlarından itibaren göz ve sürgünlerin özüne girerek galeri açar. Mayıs ortalarına doğru pupa dönemi başlar.

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Fındık filizgüvesi larvalarının ilk zararı temmuz'da yapraklarda görülür. Larvalar, yaprak alt yüzünde orta damarla yan damarların birleştiği koltuklarda beslenerek

üçgen şeklinde karakteristik kahverengi lekeler meydana getirirler. Bu lekeler, larvanın ördüğü ağ ve beslenme artıklarından meydana gelir. Yaprığın üst epidermisi daima sağlam kalır (**Şekil 128**). Larvalar orta damarlarda bir galeri açar ve beslenmediği zaman orada gizlenir.

Sonbaharda larvalar erkek organlara (püs), göz diplerine ve kozalaklara geçer. İki erkek organı ağlarla birbirine birleştirerek, aralarında koyu renk pisliklerle karışık bir kabarıklık meydana getirir. Kemirilen erkek organ gelişemediği için kıvrılır. Kozalak içerisindeki larvaların galeri ve beslenme artıkları kolayca görülür.

Mart ortalarında, kozalaklarda beslenenler dışındaki bütün larvalar, sürgünlerin dip muhafaza yaprakları arasında ördükleri kabarık ağ içerisinde bulunur. Henüz gelişmekte olan sürgünler zarara uğrayınca kurur, ancak ağ ile dala yapıştırılmış olduklarından düşmezler. Bu şekilde kurumuş sürgünler filizgüvesinin tipik zarar şeklidir. Bu şekildeki göz ve sürgünler koparılmaya ortada larva giriş deliği görülür. Sürgünler gelişince larvalar, sürgün özünde uca doğru galeri açarak sürgün uçlarının kurumasına sebep olurlar. Bir larva 5 ayrı sürgünü kurutabilir.

Bu zararlı tüm fındık üretim alanlarında görülmekle birlikte ekonomik önemde bir zararlı değildir.

3. KONUKÇULARI

Zararlıın konukçusu fındıktır.

4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Parazitoitleri:

- Macrocentrus grandii* Giodanish (Hym.: Braconidae)
- M. thoracius* Ness. (Hym.: Braconidae)
- Apanteles* sp. (Hym.: Braconidae)
- Agathis (Microdus) rufipes* Mess. (Hym.: Braconidae)
- Pristomerus vulnerator* Panz (Hym.: Ichneumonidae)
- Meteorus fragitis* Wesm. (Hym.: Ichneumonidae)

Larva parazitoitleri olan bu doğal düşmanların doğal parazitlenme oranı %15 civarındadır.

Şekil 128. Fındık filizgüvesi larvasının zarar şekli.

5. MÜCADELESİ

5.1. Kimyasal Mücadele

5.1.1. İlaçlama zamanı

Fındık filizgüvesi ile bulaşık olan bahçelerde bir ön sayım yapılarak mücadeleye gerek olup olmadığına karar verilmelidir. Bu amaçla;

- 1–10 da olan bahçelerde 10 ocak,
- 11–30 da olan bahçelerde 20 ocak,
- 30 da'dan büyük bahçelerde 30 ocak,

işaretlenir.

Her işaretli ocaktan alt, orta ve üst kısımlarından 10'ar olmak üzere toplam 30 yaprak alınıp, zarar belirtisi olanlar sayılır. Zarar görmüş yaprak oranı %15 olduğunda kimyasal mücadele yapılır.

Larvaların erkek organlara veya kozalaklara göç ettiği yaprak döküm başlangıcına (eylül sonları) kadar ilaçlama yapılmalıdır.

5.1.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan Bitki Koruma Ürünleri kitabında tavsiye edilen bitki koruma ürünleri ve dozları kullanılır.

5.1.3. Kullanılacak alet ve makineler

Kimyasal mücadele için hidrolik bahçe pülverizatörü motorlu bahçe pülverizatörü veya sırt atomizörü kullanılır.

5.1.4. İlaçlama tekniği

Bütün yapraklar ilaçla iyice kaplanacak şekilde kimyasal mücadele yapılmalıdır.

6. UYGULAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mücadele yapılan bahçelerde, ilaçlamadan 5 gün sonra ön sayımda anlatıldığı gibi alınan yapraklar üzerindeki larva beslenme belirtileri görülen yerler açılarak ölü ve canlı larvalar kaydedilir. Birinci sayımdaki zarar sayısı canlı larva kabul edilerek, iki sayım sonuçlarına göre ilaçlamaların başarısı hakkında karar verilir.